

Fejlemények a drog-politikában

KEF konferencia
Székesfehérvár

Topolánszky Ákos
topolanszky.akos@ndi-int.hu
Nemzeti Drogmegelőzési Intézet
Budapest

2008.december 11.

- Világfejlemények – „nemzetköz”
- EU
- Hazai fejlemények
 - Amit tudunk
 - Országos szint
 - Helyi szint

- Nyilvánvaló nagy eredmények:
- kontroll világméretűvé válása, láthatóság, átláthatóság
- kirívó helyzetek lehetetlenné válása (pl. ópiumháború)
- Nagyon megosztott szemléletek
- Az Egyezmények elavultságára egyre többen hívják fel a figyelmet
 - PI. Abuse – kokalevél, az egyes szerek besorolásának érdekkettségé stb.
- Költségvetések még mindig erősen kínálat-csökkentés orientáltak

- Trendek kirajzolódnak:
 - Kulturális meghatározottságok
 - Régiók, szövetségek,
 - Politikai érdekek erősen színezik még ezt is
 - Evidenciák kevésbé zavarják a kérdés tárgyalását
 - Egyre több probléma a legális és illegális szerhasználat tekintetében
 - kábítószer – orvosság

- CND/UNODC – a működés átpolitizáltsága, kevésbé tényalapú
- Ungass értékelés – EU reakciók
- Az Egyezmények érintetetlenek
- A viták folytatódnak
- USA dominancia
- donorátus kérdése - problémája
- Értelmezési rétegek, az új kezelési opciók lassú „inkulturációja” az egyezmények világába
- Fejlesztési politikák felértékelődése (produkciós országok, régiók)
- CND „régibeszéd”
- Mi lesz 2008-ban?

- Lassan kialakul egy egységes európai drogpolitikai szemlélet – a nyilvánvalóan meglévő különbségek ellenére
- Részben konfliktusos helyzet a CND-vel
 - UNGASS értékelés, közös álláspontok szorgalmazása
- Fő vitapont: ártalomcsökkentés és kínálatcsökkentés megítélése
- Együttműködések, Focal point, HDG, stratégia, cselekvési terv, projektek
- Egységesülések – terminológiák, indikátorok, módszertanok, szakmai irányelvek, struktúrák

- Jelentés (www.emcdda.europa.eu)
- 23 nyelven, tematikus tartalom, Pp is
- HDG (horizontális drogcsoport) az EU legfontosabb döntés-előkészítő szerve
- Stratégia 2005-2012, # 2 vertikális, és 2 horizontális pillér (kereslet- és kínálatcs. + nemzetközi együttműködés és kutatás, tájékoztatás, értékelés)
- Cselekvési program 2005-2008
 - két egymást követő időszakra bontva
 - kb. 100 akció, értékelési eszközök, indikátorok, felelősök kijelölése, határidők)
- Harmadik ország politikák, fejlesztési politikák, EU-Russia
- Új tagországok, csatlakozó országok – komoly kihívások

Hazai helyzet:

- Enyhe, folyamatos prevalencia emelkedés eddig, most megállás, európai egységesülési trend
- Problémás droghasználat viszonylag alacsony volta, kedvező trendek is
- Problémás drogfogyasztók becslése: 20-22 000, talán nem emelkedik
- Droghalálozás száma alacsony, HIV fertőzés kitettség alacsony
- De: HCV arány már jelentős
- Alacsony kezelésbe vétel, alacsony-küszöbű kapacitások (tűcsere – 10%, methadon-kezeltek száma – 4/25 %, prevenciós programok elérése – 10 % évente,
- Lassan javuló adatszolgáltatás – Fókuszpont stabilizáló szerepe
- TDI-protokoll bevezetése
- Szakmai irányelvek (opiát, methadon, amfetamin, kannabisz)

Néhány jellemző:

- pol. elvesztette libidóját és felelősségét, és pol. kommunikációs szinten is csökkenő aktivitás,
- hősi harc a megtartásért, most nem látható a képviselet
- rendszerszerű stratégia esetleges megvalósítási hangsúlyokkal
- legális-illegális elkülönülése
- diszfunkcionális fejlődések (pl. terápiás intézetek, színtér prevenció)
- szinergiák helyett „diszergiák”
- megindult fejlődések megtorpanása, koordináció felfogásának problematikus volta
- a fejlesztések szükséges és kritikus „tömegének” hiánya
- egyre nagyobb forrásdeficit ($x < 1,1$ mrd 7,9 mrd Ft)

„Drogpolitika”: országos szint

- A drogpolitikai rendszer meggyengülése
 - Közigazgatási struktúrák meggyengüléssel,
 - politikai döntéshozás szintjei instabilak, távolódóak
 - Költségvetés helyzete drámai beszűkülése
 - A politikai libidó kérdése
- A NS leading theory jellege (?)
- NS megvalósíthatósága
- BTK módosítás kérdése
- Alacsony érdekérvényesítés képesség a szakmai szervezeteknél

Drogpolitikai rendszer meggyengülése:

Közigazgatási struktúrák ellehetetlenülése:

- ❑ folyamatos szervezeti leértékelődés
- ❑ korábbi helyettes államtitkárság helyett ma osztály
- ❑ kormányközi érdekérvényesítés nehézsége
- ❑ KKB további gyengülése, alacsony reprezentativitás, de civil szakmai tagok!!
- ❑ folyamatos átalakulás, (lét)bizonytalanság, blokkoltság

Odafigyelés, politikai döntéshozás szintjei kritikus jellege:

- ❑ szakmai szint nagyon messze a döntéshozótól
- ❑ szervezeti zaj
- ❑ minisztériumi alacsony érdeklődési szint, eltérő fókusz
- ❑ kevés megszólítható, és megszólított döntéshozó
- ❑ politika helyzet hasonló a 90-es évek elejéhez (illetlen probléma)

Drogpolitikai rendszer meggyengülése:

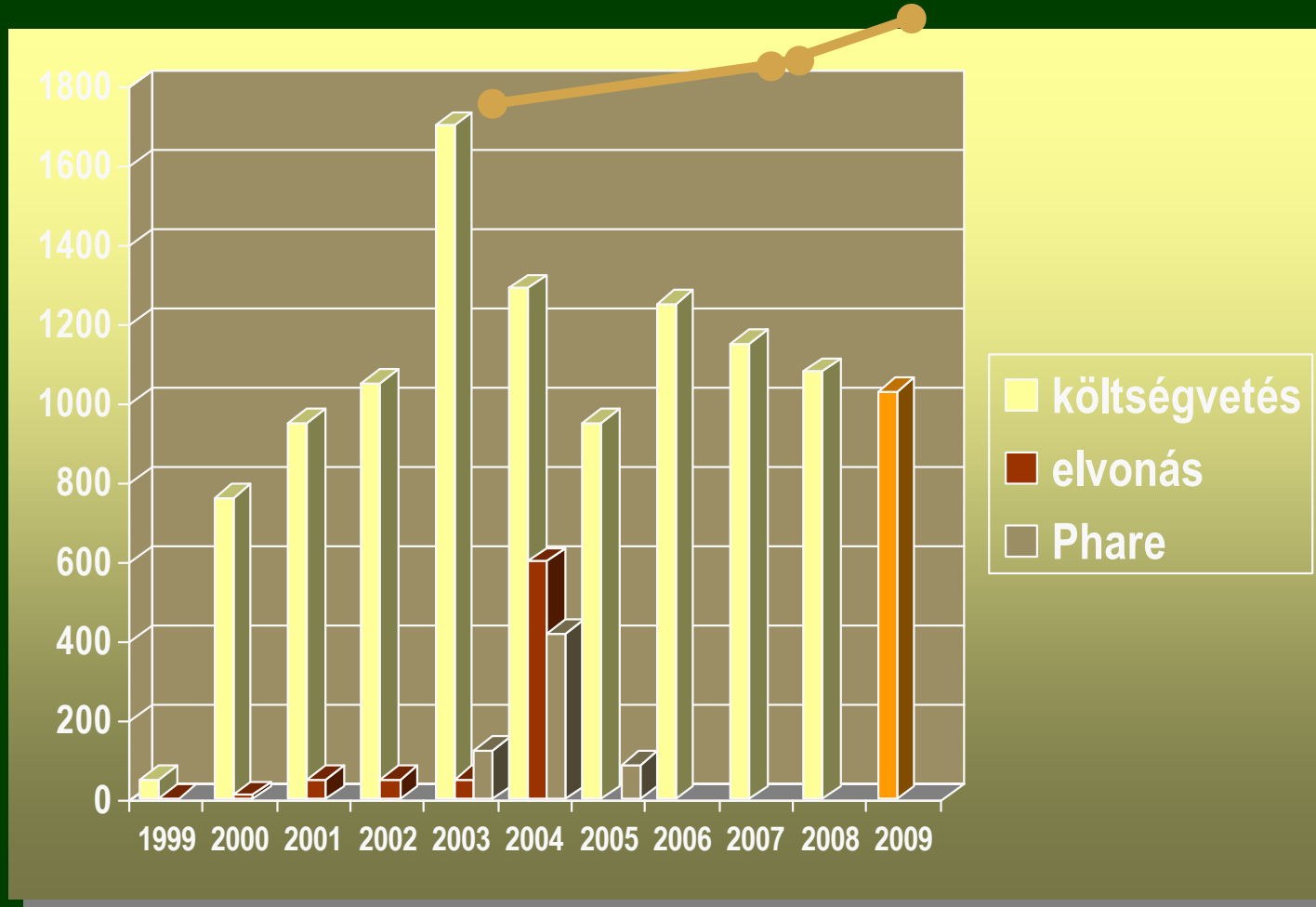
Költségvetés helyzete drámai beszűkülése:

- ❑ 2004-2005-ben drámai költségvetési pozícióvesztés
- ❑ 2005-2008-ben jelentős eredmény a nominális pozíciótartás
- ❑ 2009-ben nominálisan is csökkenés, de alternatív források is (TÁMOP, Norvég Alap stb.)
- ❑ NS megvalósításának szükséglete 2002-es „áron” 8 milliárd, plusz évi 4 milliárd
- ❑ Kormányhatározat tervezet (!!)

Költségvetés

(aktív, tényleges, ISM, GyISM, ICsSzEM, SzMM)

A politikai libidó dilemmája:

- **Magas:** hiszteriorizáló, megrendelő-érzékeny, de: finanszírozás nő = magas politikai érzékenység
- **Alacsony:** megerősödő szakmaiság, inkább tény-alapú érvelés, de kevesebb pénz
- **Ma:** politika kiszéretett tárgyából: *a szenvedélyes felelőtlenség politikája*

dilemmája:

- A drogpolitika felismert szükséglete a koordináció (multipillar policy, multidiszciplinaritás, szubszidiaritás)
- Ezzel szemben: tárca-, szakmai-, ideológiai-, érdek-, kulturális-, attitüdinális- stb. sovinizmusok
- Tandem-jelenség

Hazai helyzet:

NS „leading theory”, vezérfonal szerepe:

- gyakori hivatkozás, főleg érdekérvényesítési helyzetben
- egyetlen megmaradt stratégia
- mára meggyengült autoritás, elsősorban nem szakmai okokból

- **Drogpolitika:** nincsen egységes, kimunkált érvrendszer, pillanatnyi érdekek, pártpolitikai túldominátság
- **Drogstratégia:** 2000 óta, máig érvényben
- **Cselekvési terv:** 2002 óta, 26 akcióból időarányosan csak egy valósult meg (részben), ezért 2004 októberében módosították

- Helyi szinten sokszor több előrehaladás

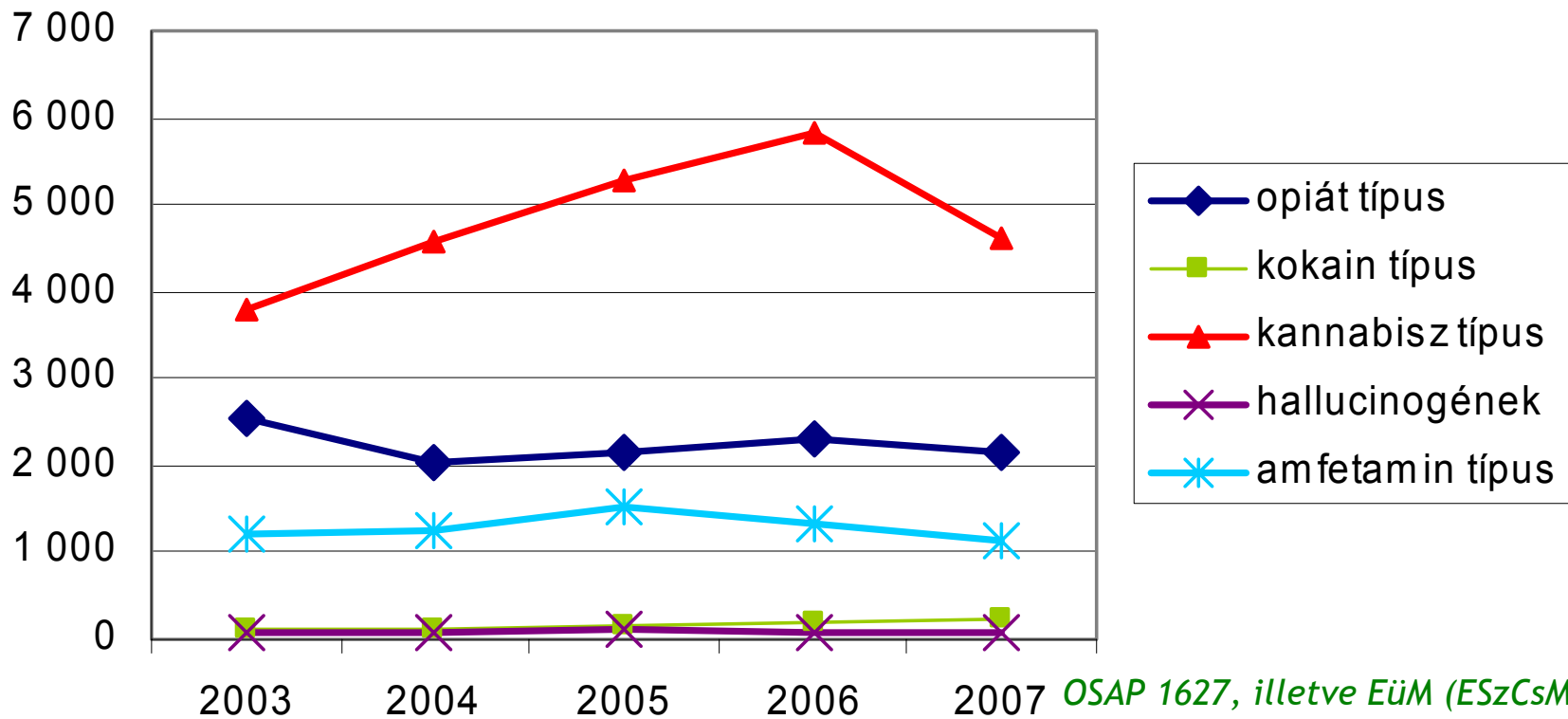
Hazai helyzet:

NS megvalósíthatósága

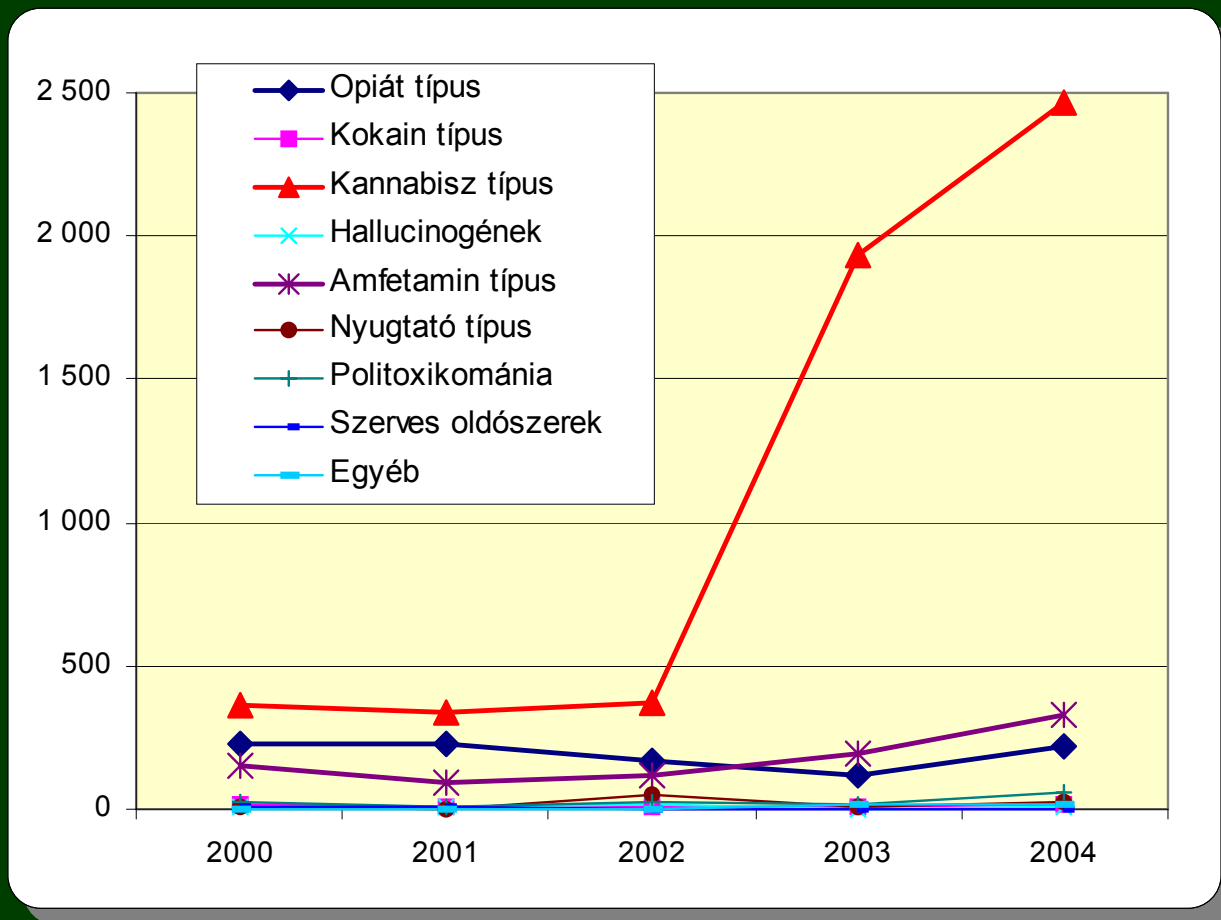
- nehezen mérhető, hiányzó eszközök
- vita a felek között
- egyedülálló kísérlet (EU jelentés) – MATRA
- tény: cselekvési program harmadszori korrigálása
- sikerek:
 - bizonyos intézmények (drogambulanciák, TC-k, tűcsere, elterelés, KEF-ek, helyi stratégiák stb.)
 - prevenció eszközei, regiszter, értékelés
 - értékelés kultúrája
 - érzékenyítésben
- sikertelenségek:
 - mint egész, rendszer, szinergikus egység
 - a kábítószer jelenség társadalmi befolyásolásának képessége
 - arányok
 - intézményi, ellátási, beavatkozási kapacitások, ezek színvonala

Illegális szerek fogyasztása miatt kezelt betegek száma 2003-2007 (fő)

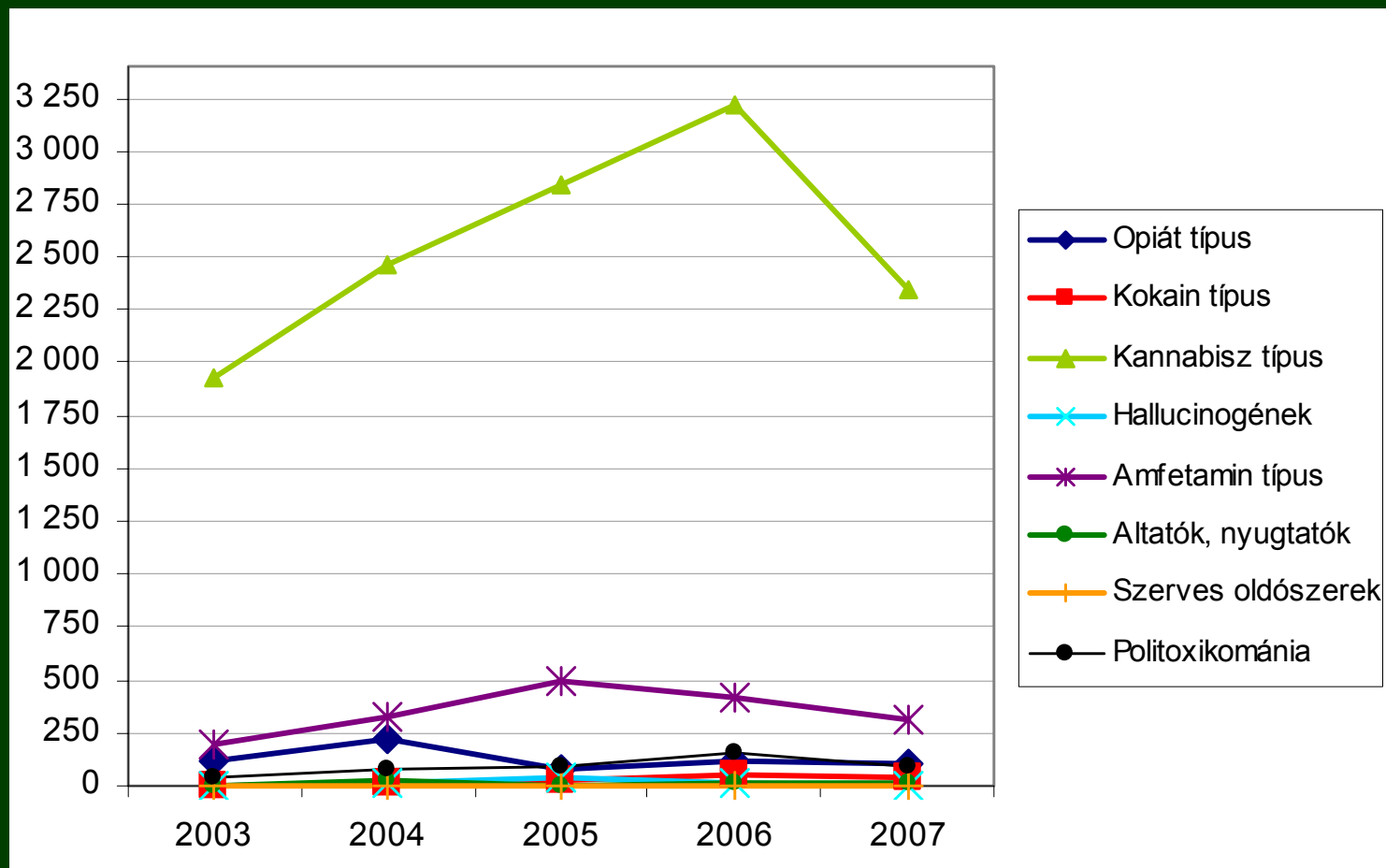

OSAP 1627, illetve EüM (ESzCsM) 1211. sz. jelentés

Büntetőeljárás alternatívájaként kezelték száma 2000-2004 között, drogtípusok szerint (OSAP)

Büntetőeljárás alternatívájaként kezelt száma kábítószer fajták szerint 2003-2007 (fő)

- A büntetőjog még mindig a legfontosabb vitapont
- most elmarad a rövidzárlatos reakció
- Btk teljes revíziója 6 éve
- hiányzó egységes szemlélet
- teljesen új novella
- mikor? hogyan? szakmai-társadalmi vita?

- KEF-ek, a helyi demokrácia nagy sikere
- helyi tudatosulás, mozdulás
- nehézségeknek kitett rendszer, atipikus
- a helyi társadalom ugyanazoknak a viták által érintett, de kevés eszköz, kapacitás
- kevés pénz, fejlesztés, állami elapadt emlékek
- pozitív jövőkép, mert muszáj

Teendők:

- 2009-ben lejár a Stratégia,
- Értékelés több fázisban (külső, független is)
- Kormánydöntés
- Stratégia tervezési folyamat, társadalmasítás, szakmai oldal biztosítás
- Nemzetközi segítség igénybe vétele (EMCDDA, tudományos intézetek)
- Egyértelmű jogosítványok kiadása (aktuálpolitikai megfontolások minimalizálása, hiszen hosszú távú és nemzeti program)

- politika megrendelés
 - mögötte társadalmi elvárás
 - jogszabályok és dokumentumok (döntések, alapvető konszenzusok)
 - közigazgatási reprezentáció
 - költségvetés
- Megléte: ✓ Beágyazottsága: ? Tudatosság: ?

A társadalmi drogpolitika

Megléte: ?

Beágyazottsága: ?

Tudatosság: ?

- a dokumentumokat lefordítja a helyi közösség nyelvére
- figyelembe veszi a kockázatokat és az esélyeket
- komolyan veszi a színterek fontosságát
- a megvalósítást egyszerre professzionalizálja és társadalmasítja
- a szakmai és a közösségi beavatkozások egységét képviseli
- szemléleti konszenzusokra törekszik
- erőforráskoalíciókat és alkalmas eszközöket teremt és szervez
- képviseli a szubszidiaritás elvét
- megteremti a *megbeszélés* fórumait és kultúráját

Jelző nélküli, vagy reális drogpolitika

Adatokon és tudományos eredményeken alapul

(kutatás, adatok, transzparencia, a helyzetelemzés nem az adatok érdekezérelt kivonata vagy szelekciója)

Demitologizál és depolitizál (a jelenséggel foglalkozik, és nem a jelentésekkel)

Életszerű megoldások alkalmazása, (mi használ? elve, evaluáció)

Ártalomcsökkentés szemléletét használja (drogok használata és a drogpolitikák okozta ártalmak csökkentése)

A kezelés kontinuumja és integráltsága – befogadó és nem kiillesztő
(megosztott felelősség és partnerség)

Közösségi együttműködések ajánl és valósít meg (A problémamegoldás társadalmasítása és professzionalizálása egyidejűleg, az eszközök rendszerszerűsége)

Monitoroz és értékkel (evaluál)

Köszönöm a figyelmet!